

Sygn. akt II Ca 672/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Tabor (spr.)
Sędziowie:	SSO Bogdan Łaskiewicz SSO Urszula Wynimko
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsłowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna w L.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 30 maja 2012 r. sygn. akt XI C 515/11

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie I o tyle, że: zasądza od pozwanej (...) Spółka Akcyjna w L. na rzecz powódki M. Z. kwoty:

- 1.868,89 (tysiąc osiemset sześćdziesiąt osiem 89/100) złotych z odsetkami ustawowymi 13% w stosunku rocznym od dnia 26.07.2011 roku do dnia zapłaty ;

- 4.062,36 (cztery tysiące sześćdziesiąt dwa 36/100) złotych z odsetkami ustawowymi 13% w stosunku rocznym od dnia 8.03.2012 roku do dnia zapłaty ;

2.w punkcie II : zasądzoną kwotę obniża do wysokości 1.013,80 zł;

3. w punkcie III : kwotę wydatków należnych Skarbowi Państwa od powódki obniża do wysokości 143,76 zł oraz nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanej kwotę 35,94 zł.

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 161,50 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

IV. tytułem brakujących wydatków nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Białymstoku) od powódki kwotę 729,15 zł i od pozwanego kwotę 327,59 zł.

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa powódka M. Z. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w L. kwoty 29.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości,
- 19.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie od czerwca 2001 roku do grudnia 2002 roku (kwota 950 zł za miesiąc),

a także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że na stanowiącej jej własność nieruchomości przy ulicy (...) o nr geodezyjnym(...)o pow. 3364 m⁽²⁾ posadowione są słupy energetyczne NN, SN, WN po 1 sztuce, zaś nad działką przebiegają linie energetyczne – 110 kV i 15 kV. Dokonując budowy i rozbudowy urządzeń przesyłowych poprzedni inwestor nie dysponował zgodą właścicieli, ani poprzedników prawnych na zajęcie gruntu.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w L. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że powódce nie przysługuje roszczenie windykacyjne, które jest warunkiem koniecznym roszczeń uzupełniających. Na działce powódki znajdują się: słup nr 11 dwutorowej linii napowietrznej, dwutorowa linia napowietrzna (jedynie przewody) oraz linia napowietrzna niskiego napięcia nN. Pozwany stwierdził też, że w odniesieniu do linii nN przysługuje mu prawo służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, nabyta na mocy zasiedzenia. Z kolei tytuł prawny do linii WN wynika z decyzji administracyjnej z dnia 27 listopada 1984 roku. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2012 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku oddalił powództwo; zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.434 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i nakazał pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Białymstoku kwotę 179,70 zł tytułem brakujących wydatków.

Sąd I instancji ustalił, iż na mocy umowy darowizny z dnia 03 lipca 2008 roku E. Z. przeniosła na rzecz swojej córki, powódki M. Z. prawo własności niezabudowanej działki oznaczonej w rejestrze pomiarowym numerem (...) o pow. 3364 m⁽²⁾, położoną w B. przy ul. (...) obręb nr 14. Dnia 21 kwietnia 2011 roku E. Z. i M. Z. zawarły umowę cesji wierzytelności, na mocy której E. Z. przeniosła pod tytułem darmym na rzecz powódki roszczenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości będącej przedmiotem darowizny. Łączną wartość praw objętych umową strony określiły na 80000 zł, zaś E. Z. oświadczyła, że na terenie przedmiotowej nieruchomości znajdują się słupy energetyczne NN, SN, WN – po jednej sztuce oraz napowietrzne linie energetyczne o napięciu od 1 kV do 15 kV oraz o napięciu do 110 kV.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego na nieruchomości M. Z. znajdują się: słup nr 11 dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji (...) W. – (...) M., dwutorowa linia napowietrzna relacji (...) B. – (...) 4 i (...) B. – C., przy

czym nad nieruchomością powódki znajdują się wyłącznie jej przewody, a także linia napowietrzna niskiego napięcia nN zasilająca budynek przy ul. (...).

Sąd Rejonowy uznał powództwo o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie za bezzasadne wskazując, iż przepisy art. 224, art. 225 i art. 230 k.c. nie mają zastosowania do przypadków naruszeń własności, które uzasadniają roszczenie negatoryjne. Przepisy te wiążą roszczenia uzupełniające jedynie z pozbawieniem właściciela władztwa nad rzeczą. W razie naruszeń własności uzasadniających roszczenie negatoryjne właściciel może dochodzić roszczeń na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych lub bezpodstawnym wzbogaceniu.

Ponadto Sąd I instancji ustalił, iż na mocy decyzji Prezydium Rady Narodowej w B. z dnia 27 listopada 1984 roku zezwolono Zakładowi (...) w B. na czasowe zajęcie nieruchomości prywatnych, w tym nieruchomości powódki w celu przeprowadzenia linii energetycznej napowietrznej 110 kV B. – M.. Na mocy decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w B. z dnia 22 grudnia 1959 roku zezwolono Zakładom (...) w Ł. na przeprowadzenie budowy linii energetycznej 110 kV napowietrznej przez nieruchomości osób prywatnych położone na trasie budowy w granicach miasta B. na długości około 10,5 km. Podstawę prawną tych decyzji stanowił art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie tego przepisu było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego. Zdaniem Sądu I instancji decyzje te nie mogą jednak stanowić tytułu prawnego do ingerencji w prawo własności właścicieli nieruchomości. Decyzja z dnia 22 grudnia 1959 roku nie wymienia właścicieli nieruchomości, których dotyczy, zaś decyzja z dnia 27 listopada 1984 roku wymienia R. P., właścicielkę działki nr (...), podczas gdy R. P. nie była właścicielką tej nieruchomości od dnia 11 lipca 1975 roku. W dniu wydania decyzji administracyjnej właścicielką nieruchomości była L. F. i to jej powinna dotyczyć decyzja.

Sąd Rejonowy ustalił, iż pozwanemu przysługuje względem nieruchomości powódki służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu nabyta na drodze zasiedzenia, a służebność ta odnosi się do linii napowietrznej niskiego napięcia nN zasilającej budynek przy ul. (...) oraz dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji (...) W. – (...) M..

Budowa urządzeń linii nN zakończyła się 06 marca 1972 roku i od tej daty należy liczyć bieg terminu zasiedzenia. Pozwany budując urządzenia przesyłowe linii nN był w złej wierze, gdyż przedstawiona dokumentacja dotyczy wyłącznie kwestii technicznych i nie zawiera informacji, które pozwoliłyby uznać, że pozwany pozostawał w błędnym, lecz usprawiedliwionym przekonaniu co do przysługującego mu uprawnienia. Termin zasiedzenia służebności upłynął zatem z dniem 06 marca 2002 roku.

Sąd Rejonowy uznał za niezasadny zarzut zasiedzenia służebności co do dwutorowej linii napowietrznej relacji (...) B. – (...) 4 i (...) B. – C.. Budowa linii miała miejsce w 1987 roku, zatem początek terminu zasiedzenia należy oznaczyć na ostatni dzień tego roku. Wobec trzydziestoletniego terminu przedawnienia nabycie służebności mogłoby nastąpić dopiero 31 grudnia 2017 roku.

Sąd Rejonowy zaznaczył, iż zgodnie z twierdzeniami pozwanego linia elektroenergetyczna 110 kV B. – B. została odebrana 04 sierpnia 1961 roku i jest to początek posiadania służebności. W tym okresie obowiązywał dekret z dnia 11 października 1946 roku – Prawo rzeczowe, który przewidywał dwudziestoletni termin zasiedzenia w wypadku dobrej wiary i termin trzydziestoletni w wypadku złej wiary. Z dniem 01 stycznia 1965 roku wszedł w życie Kodeks cywilny, który przewidywał termin dziesięcioletni w wypadku dobrej oraz dwudziestoletni w wypadku złej wiary. Sąd I instancji mając na uwadze treść art. XLI § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz przyjmując, iż poprzednik prawny pozwanego był w złej wierze, gdyż decyzja w przedmiocie zezwolenia na przeprowadzenie linii energetycznej nie odnosiła się do nieruchomości powódki, przyjął, iż termin zasiedzenia rozpoczął się dnia 01 stycznia 1965 roku i wynosił 20 lat. Nabycie służebności przez zasiedzenie nastąpiło zatem 01 stycznia 1985 roku.

Sąd I instancji miał na uwadze, iż poprzednikiem prawnym pozwanego był Skarb Państwa, który do 1 lutego 1989 roku był właścicielem urządzeń przesyłowych i dopiero po tej dacie poprzednik prawny pozwanego korzystał z nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu we własnym imieniu i na własną rzecz. Sąd Rejonowy uznał, iż do okresu samoistnego posiadania wykonywanego przez poprzedników prawnych pozwanego po dniu 01 lutego 1989 roku, można zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Zaznaczył, iż objęcie w posiadanie służebności przesyłu przez poprzedników prawnych zakładu energetycznego oraz jej posiadanie odbywało się w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa działającego w ramach dominium, a nie imperium i zakład może, na podstawie art. 176 § 1 w związku z art. 292 k.c., doliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu posiadanie tej służebności przez jego poprzedników prawnych, trwające do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku. (...) Spółka Akcyjna w L. jest następcą Skarbu Państwa jako posiadacz zależny urządzeń przesyłowych usytuowanych na nieruchomości powódki, a przez to jest posiadaczem służebności odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu.

Sąd I instancji uznał za zasadny zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę kwoty 10.000 złotych tytułem częściowego odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości.

O kosztach procesu i brakujących wydatkach w sprawie orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka zaskarżając punkt I wyroku w części oddalającej powództwo w zakresie kwoty 19.000 złotych oraz punkt II i III.

Wyrokowi w zaskarżonej części zarzuciła:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) **art. 224 k.c., art. 225 k.c. i art. 230 k.c. w zw. z art. 222 § 2 k.c. poprzez uznanie, iż nie można akceptować rozciągania stosowania przepisów art. 224, art. 225 i art. 230 k.c. na przypadki naruszeń własności, które uzasadniają roszczenie negatoryjne, bowiem wymienione przepisy wiążą roszczenia uzupełniające jedynie z pozbawieniem właściciela władztwa nad rzeczą i wykonywaniem tego władztwa przez naruszydciela, w sytuacji, gdy prawidłowa wykładania w/w przepisów prowadzi do przyjęcia, iż właścicielowi nieruchomości przysługuje roszczenie o odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z niej przeciwko posiadaczowi służebności w złej wierze, niezależnie od zgłoszenia roszczenia określonego w art. 222 § 2 k.c.;**

2) **art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 225 k.c. poprzez uznanie:**

a. **iż powódce nie należy się wynagrodzenie tytułem bezumownego korzystania z części należącej do niej nieruchomości w sytuacji, gdy pozwany korzysta bezumownie z jej nieruchomości i z tego tytułu zobowiązany jest do zapłaty na jej rzecz wynagrodzenia, zaś w przypadku przyjęcia za prawidłowe zasiedzenia służebności, to zasiedzenie nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa (w zakresie linii elektroenergetycznej 110 kV B. – B.), a nie na rzecz pozwanego lub jego poprzednika prawnego i nie może on legitymować się tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości powódki;**

b. **poprzednik prawny pozwanego nabył przez zasiedzenie służebność do linii napowietrznej niskiego napięcia nN z dniem 6 marca 2002 r. w sytuacji, gdy na poczet okresu zasiedzenia, wymaganego do zasiedzenia nie można zaliczyć okresu posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej przez pozwanego przed dniem 1 lutego 1989 r.; przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać bowiem w okresie do 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej; okres posiadania mógł rozpocząć się dopiero 1 lutego 1989 r., tj. z dniem, w którym przestała obowiązywać zasada jednolitej własności państwowej zapisana w art. 128 k.c., gdyż dopiero wtedy**

doszło do rozdzielenia własności i przedsiębiorstwa państwowe mogły nabywać na swoją rzecz własność i inne prawa rzeczowe,

c. iż powódce nie należy się wynagrodzenie tytułem bezumownego korzystania z części należącej do niej nieruchomości w sytuacji, gdy pozwany nie legitymuje się tytułem prawnym do korzystania z jej nieruchomości w zakresie dwutorowej linii napowietrznej relacji (...) B. - (...) 4 i (...) B. - C. (co do której nie stwierdzono zasiedzenia służebności);

3) art. 285 § 1 i 2 w zw. z art. 292 § 1 w zw. z art. 172 k.c. poprzez uznanie, iż:

a. doszło do zasiedzenia służebności gruntowej przez Skarb Państwa w sytuacji niewykazania przez pozwaną nieruchomości władnącej w rozumieniu art. 285 § 1 i 2 k.c., zaś dla powstania służebności oprócz nieruchomości obciążonej niezbędne jest wskazanie nieruchomości władnącej, służebność przysługuje bowiem właścicielowi nieruchomości władnącej, zaś uznając, iż zasiedzenie służebności nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa oraz poprzednika prawnego pozwanego winno wskazać nieruchomość władnącą stanowiącą własność Skarbu Państwa oraz poprzednika prawnego pozwanego,

b. spełnione zostały przesłanki wskazane w art. 292 § 1 k.c. nabycia służebności przesyłu w wyniku zasiedzenia, i uznanie, iż chwilą objęcia nieruchomości w posiadanie jest chwila posadowienia urządzeń infrastruktury technicznej na działce powódki zakończenie budowy, w sytuacji, gdy nie wykazano od kiedy Skarb Państwa rozpoczął korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia - przystąpienia do eksploatacji każdej z 3 linii, a zatem nie wskazano terminu od którego należy liczyć bieg zasiedzenia służebności;

4) art. 292 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez niewykazanie daty rozpoczęcia eksploatacji urządzeń infrastruktury technicznej na działce powoda w sytuacji, gdy służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, a zatem bieg zasiedzenia rozpoczyna się z chwilą rozpoczęcia korzystania z urządzeń (każdego z osobna), a nie zaś z chwilą jego budowy;

5) art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez uznanie, iż pozwany może doliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu posiadanie tej służebności przez jego poprzedników prawnych, trwające do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r., w sytuacji, gdy:

a. wobec stwierdzenia zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa w zakresie linii elektroenergetycznej 110 kV B. - B., aktualny posiadacz służebności nie może skorzystać z tego zaliczenia, jeśli inny podmiot wcześniej już nabył ją przez zasiedzenie; samoistny posiadacz służebności przesyłu nie może doliczyć sobie okresu posiadania osoby na rzecz której nastąpił zasiedzenie służebności gruntowej, analogicznie jako samoistny posiadacz nie może doliczyć sobie czasu posiadania właściciela;

b. w zakresie linii napowietrznej niskiego napięcia nN (stwierdzenia zasiedzenia z dniem 6 marca 2002 r.) przedsiębiorstwa państwowego nie można uznać w okresie od 1 lutego 1989 r. za samoistnego posiadacza nieruchomości, co oznacza, że niedopuszczalne jest zaliczenie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed tą datą do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa;

II. naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy:

1) art. 233 k.p.c. poprzez błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w konsekwencji prowadzącą do uznania, że:

a. **pozwany posiada tytuł prawny do korzystania z części nieruchomości powoda - pozwanemu przysługuje względem nieruchomości powódki służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu nabyta na drodze zasiedzenia stosownie do art. 292 k.c. w sytuacji, gdy nie spełnione zostały przesłanki uprawniające do zasiedzenia służebności gruntowej tj.:**

- **nie wskazano nieruchomości władnącej w rozumieniu art. 285 k.c.,**
- **zasiedzenie nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa (i to jedynie co do 1 linii), a więc innego od pozwanego podmiotu prawnego, zaś pozwany nie wykazał przeniesienia posiadania na jego rzecz nieruchomości władnącej,**
- **co do linii dwutorowej linii napowietrznej relacji (...) B. (...) 4 i (...) B. - C. Sąd Rejonowy uznał, iż nie jest zasadny zarzut zasiedzenia służebności;**

b. **powódce nie należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z jej nieruchomości przez pozwanego w sytuacji, gdy spośród 3 linii przesyłowych obciążających jej nieruchomość Sąd ustalił zasiedzenie służebności gruntowej co do 2 tj. do linii napowietrznej niskiego napięcia nN zasilającej budynek przy ul. (...) oraz dwutorowej linii napowietrznej 110 kV relacji W. — (...) M., zaś w zakresie dwutorowej linii napowietrznej relacji (...) B. - (...) 4 i (...) B. - C. Sąd uznał, iż zarzut zasiedzenia służebności nie jest zasadny, zaś nabycie służebności mogłoby nastąpić dopiero 31 grudnia 2017 r. (vide str. 6 akapit 2 uzasadnienia wyroku); wobec powyższego Sąd pominął, iż w związku z przebiegiem linii pozwany korzysta z nieruchomości powódki bezumownie;**

c. **do wykazania zasiedzenia konieczne jest wykazanie chwili objęcia nieruchomości w posiadanie, czyli w tym wypadku chwili posadowienia urządzeń infrastruktury na działce powoda, w sytuacji, gdy służebność gruntowa może być nabyta tylko w wypadku gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, a zatem bieg zasiedzenia rozpoczyna się z chwilą rozpoczęcia korzystania z urządzenia, o którym mowa w zd. 1 art. 292 k.c. w zakresie odpowiadającym treści służebności – rozpoczęcia eksploatacji każdej z 3 linii, zaś tego momentu pozwany nie wykazał, nie wskazał dokładnej daty, od której rozpoczęło się korzystanie z urządzeń znajdujących się na nieruchomości powódki;**

d. **uznanie, iż poprzednikiem prawnym pozwanego był Skarb Państwa, w sytuacji, gdy pozwany jest następcą prawnym przedsiębiorstwa państwowego, które wykonywało jedynie zarząd mieniem Skarbu Państwa, nie we własnym imieniu lecz w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa i nie wykazała, aby Skarb Państwa przeniósł to posiadanie na rzecz Zakładu (...),**

e. **pozwany jest następcą prawnym Skarbu Państwa, w sytuacji, gdy okoliczności tej pozwany nie wykazał i nie sposób stwierdzić w jakiej dacie posiadanie mienia państwowego zostało przeniesione na poprzedników prawnych pozwanego, nie wykazano aby Skarb Państwa przeniósł posiadanie oraz własność nieruchomości władnącej na rzecz Zakładu (...), co uniemożliwia doliczenie okresu posiadania przez pozwanego.**

Wskazując na powyższe wniosła o:

#.

- **zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 19.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty,**
- **zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za I i II instancję wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych,**

ewentualnie:

- **uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,**
- **zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za II instancję wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.**

SĄD OKRĘGOWY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w części.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego co do tego, że powódce nie przysługują roszczenia uzupełniające. Natomiast aprobuje ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu Rejonowego co do tego, iż doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu odnośnie linii niskiego napięcia (nn) zasilającej budynek K. 49A i dwutorowej linii wysokiego napięcia 110 kV (...) W. – (...) M., choć w przypadku tej linii należało przyjąć inną datę upływu terminu zasiedzenia. Apelacja zasługiwała na uwzględnienie jedynie w zakresie odnoszącym się do odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod linię wysokiego napięcia 110 kV (...) B. - (...) 4 i (...) B. – C..

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż błędny jest pogląd Sądu I instancji, jakoby roszczenia uzupełniające były nierozdzielnie związane z roszczeniem windykacyjnym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, podzielany przez Sąd Okręgowy, iż właścicielowi nieruchomości przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie przez posiadacza służebności w złej wierze z należącej do niego nieruchomości niezależnie od zgłoszenia roszczenia określonego w art. 222 k.c. Oznacza to, że roszczenia uzupełniające mogą być dochodzone odrębnie, niezależnie od roszczenia windykacyjnego lub negatoryjnego. Nie jest bowiem tak, iż roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z cudzej rzeczy powstaje dopiero wskutek wezwania posiadacza do wydania tej rzeczy. Roszczenie to wynika z samego faktu władania rzeczą przez osobę, która nie ma do tego żadnego tytułu prawnego. Możliwość dalszego wykorzystywania nieruchomości przez właściciela nie niweczy opartego na art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c. i art. 230 k.c. prawa właściciela do wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w związku z utrzymaniem na niej urządzeń przesyłowych (zob. m.in. wyrok SN z dnia 03.02.2010 r., II CSK 444/09, LEX nr 578038; wyrok SN z dnia 24.02.2006 r., II CSK 139/05, LEX nr 201025; uchwała SN z dnia 17.06.2005 r., III CZP 29/05, OSNC 2006/4/64). Dlatego też należało ocenić zasadność zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu odnośnie wszystkich trzech linii energetycznych przebiegających przez nieruchomość powódki.

Wbrew twierdzeniom apelacji do okresu wymaganego do zasiedzenia służebności można doliczyć okres posiadania nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej sprzed dnia 1 lutego 1989 roku. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 roku mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 roku zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (zob. postanowienie SN z dnia 25.01.2006 r., I CSK 11/05, LEX nr 181257). Tożsame stanowisko zajął w tym zakresie Sąd I instancji, a Sąd Okręgowy aprobuje argumentację przytoczoną przez Sąd Rejonowy na poparcie tego stanowiska.

Po dniu 1 lutego 1989 roku w związku z uchyleniem zasady jednolitego funduszu własności państwowej i wskutek komercjalizacji przesyłowego przedsiębiorstwa państwowego wszystkie trzy linie energetyczne przebiegające przez nieruchomość powódki przestały być mieniem państwowym i stały się mieniem poprzedników prawnych pozwanej spółki, a wskutek dalszych przekształceń – mieniem pozwanego. Okoliczność, iż wszystkie trzy linie napowietrzne są obecnie własnością pozwanej spółki nie była kwestionowana w niniejszej sprawie. Przeniesienie przez poprzedników prawnych pozwanego własności urządzeń przesyłowych następowało na zasadzie przekształceń dokonywanych na podstawie obowiązujących wówczas przepisów, w ramach sukcesji uniwersalnej. Skoro zaś doszło do przeniesienia własności urządzeń przesyłowych ze Skarbu Państwa na rzecz Zakładu (...) i na następnie na jego następców

prawnych, to jednocześnie wraz z przeniesieniem uprawnień majątkowych do urzędzeń przesyłowych doszło do przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Pozwany jest zatem następcą prawnym pod tytułem ogólnym przedsiębiorstwa państwowego i w konsekwencji wszedł w ogół jego praw. Nabył zatem również uprawnienia wynikające z posiadania wykonywanego przez przedsiębiorstwo państwowe. Podkreślenia wymaga przy tym, że posiadanie służebności jest odrębną postacią posiadania, niż posiadanie rzeczy. Posiadanie służebności gruntowej ma ściśle określoną treść odpowiadającą wykonywaniu prawa służebności i polegającą na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości. Obejmuje ono zatem faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Nie budzi zaś wątpliwości Sądu Okręgowego, iż w okresie po dniu 1 lutego 1989 roku z nieruchomości należącej obecnie do powódki faktycznie korzystali poprzednicy prawni pozwanego, dla siebie i w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu energii elektrycznej.

Zaznaczyć należy, iż nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebność gruntowa odpowiadająca treścią służebności przesyłu, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa, odpowiada zarówno funkcji, jak i treści służebności przesyłu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się zaś, że tak, jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorcę w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, bezprzedmiotowe jest oznaczenie „nieruchomości władającej” (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 07.10.2008 r., III CZP 89/08, LEX nr 458125). W świetle powyższego odmienne stanowisko skarżącego jest błędne.

Za prawidłowe należy uznać ustalenia Sądu Rejonowego w zakresie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu co do linii napowietrznej niskiego napięcia (nn) zasilającej budynek przy ulicy (...). Z dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie, a mianowicie z pisma dotyczącego warunków technicznych zasilania w energię elektryczną i protokołu badania technicznego urządzeń uziemiających (k. 53 i 54) wynika, iż linia ta została oddana do użytku najpóźniej w dniu 06.03.1972 roku i ten dzień należy uznać za początek biegu terminu zasiedzenia. Pozwany nie wykazał, by objęcie nieruchomości poprzednika prawnego powódki w posiadanie w celu budowy tej linii nastąpiło na podstawie decyzji wydanej na mocy art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. z 1974r., Nr 10, poz. 64 j.t.). Nie przedstawił również żadnych dowodów uzasadniających przyjęcie dobrej wiary posiadacza służebności. Dlatego też Sąd I instancji trafnie przyjął złą wiarę. Zła wiara w kontekście art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) w zw. z art. 292 k.c. uzasadnia przyjęcie trzydziestoletniego terminu zasiedzenia, który w tym przypadku upłynął z dniem 06.03.2002 roku, jak prawidłowo przyjął Sąd I instancji. W konsekwencji nie można mówić o bezumownym korzystaniu z nieruchomości zajętej pod linię niskiego napięcia w okresie po dniu 06.03.2002 roku. Z tej przyczyny roszczenie o zapłatę za okres po dniu zasiedzenia jest niezasadne.

Roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod linię niskiego napięcia (nn) zasilającą budynek przy ulicy (...) za okres od czerwca 2001 roku do dnia zasiedzenia służebności, to jest 06.03.2002 roku, również nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż linia ta w części, w jakiej przebiega przez nieruchomość powódki, znajduje się w całości w obszarze oddziaływania dwutorowej linii wysokiego napięcia 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C.. Z przyczyn szeroko omówionych poniżej, powódce przyznano zaś wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod dwutorową linię 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C..

Odnosząc się do dwutorowej linii wysokiego napięcia 110 kV (...) W. - (...) M. należy wskazać, iż Sąd Rejonowy przyjął, iż doszło do zasiedzenia służebności w tym zakresie, niemniej jednak uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie odzwierciedla toku rozumowania Sądu Rejonowego - w szczególności brak jest rozważań co do dobrej, bądź złej wiary posiadacza służebności. Tymczasem, jak wynika z materiału dowodowego, objęcie nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) w celu przeprowadzenia linii energetycznej napowietrznej 110 kV B. - M. nastąpiło na podstawie decyzji z dnia 27.11.1984 roku wydanej w oparciu o art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U. z 1974 r., Nr 10, poz. 64 j.t.). Decyzją tą zezwolono Zakładowi (...) w B. na czasowe zajęcie części nieruchomości, w tym działki nr (...), w pasie szerokości 10m w

celu przeprowadzenia linii energetycznej (k. 87-94). Zgodnie zaś z utrwalonym poglądem w orzecznictwie (m.in. postanowienie SN z dnia 17.12.2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15), objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 cytowanej powyżej ustawy wywłaszczeniowej z 1958 roku w celu budowy urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa, jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 k.c. w związku z art. 172 § 1 k.c.). Z materiału dowodowego nie wynika, by powyższa decyzja była ostateczna. Wskazać należy zaś, iż skutkiem wydania ostatecznej decyzji na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy wywłaszczeniowej z 1958 roku było takie ograniczenie własności nieruchomości, które w orzecznictwie uznaje się za swego rodzaju służebność, nazywaną służebnością publiczną lub służebnością przesyłową, która po wydaniu takiej decyzji powstawała z mocy prawa, przy czym wskazane skutki prawne mogły powstać wyłącznie w sytuacji uzyskania przez decyzję administracyjną cech decyzji ostatecznej. W sytuacji zatem, gdyby pozwany dysponował ostateczną decyzją wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy wywłaszczeniowej z 1958 roku, należałoby przyjąć, iż przysługuje mu tytuł prawny do stałego korzystania z nieruchomości poprzez umożliwienie mu wstępu na nieruchomość poprzedników prawnych powódki w celu założenia, a następnie eksploatacji i konserwacji, linii napowietrznej 110 kV (...) W. – (...) M..

Decyzja z dnia 27.11.1984 roku wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy wywłaszczeniowej, na którą powołuje się pozwany, nie została również doręczona aktualnemu właścicielowi nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...), gdyż doręczono ją R. P., podczas gdy wówczas właścicielem nieruchomości była L. F.. Niemniej jednak okoliczność wydania takiej decyzji, która nie uzyskała cech decyzji ostatecznej, pozwala przyjąć dobrą wiarę posiadacza służebności, gdyż dysponując stosowną decyzją administracyjną pozostawał on w usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu prawo władania nieruchomością w zakresie służebności odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu energii elektrycznej.

Rację ma skarżący, iż bieg terminu zasiedzenia służebności należy liczyć od momentu, gdy przystąpiono do korzystania z urządzenia, a nie od chwili posadowienia urządzeń na nieruchomości, gdyż w myśl art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Takie też stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21.04.1967 r. (III CZP 12/67, OSNC 1967/12/212) wskazując, że pod rządem prawa rzeczowego (kodeksu cywilnego) bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej rozpoczyna się od chwili, gdy posiadacz tej służebności przystąpił do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Istotne znaczenie w kontekście możliwości zasiedzenia ma zatem data rozpoczęcia korzystania z urządzenia. Z dokumentów złożonych do akt sprawy wynika, że pozwolenie na budowę linii energetycznej 110 kV B.-M. wydano w grudniu 1984 roku, zaś zgodnie z zeznaniami świadka K. W. linia ta została uruchomiona w 1987 roku. W tym stanie rzeczy bieg terminu zasiedzenia służebności linii napowietrznej 110 kV (...) W. – (...) M. rozpoczął się nie wcześniej, niż z końcem 1987 roku. Przyjmując zatem dobrą wiarę posiadacza służebności i w konsekwencji - zgodnie z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) w zw. z art. 292 k.c. - dwudziestoletni termin zasiedzenia, termin zasiedzenia służebności upłynął z dniem 31.12.2007 roku. Powódka domagała się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod tą linię energetyczną za okres wcześniejszy, to jest za okres od czerwca 2001 roku do grudnia 2002 roku, niemniej jednak dobra wiara posiadacza wyklucza możliwość zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie. Jak stanowi bowiem art. 224 § 1 k.c. w zw. z art. 230 k.c. posiadacz zależny w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Dlatego też apelacja w tym zakresie podlegała oddaleniu.

Odnośnie dwutorowej linii wysokiego napięcia 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C. przebiegającej przez nieruchomość powódki należy wskazać, co następuje.

Pozwany wywodził, iż linia ta została wybudowana w 1961 roku jako linia jednotorowa B. -B. zgodnie z zaświadczeniem lokalizacji szczegółowej z dnia 21.02.1959 roku oraz zezwoleniem z dnia 22.12.1959 r. zezwalającym na podstawie art. 35 ustawy wywłaszczeniowej z dnia 12 marca 1958 r. na przeprowadzenie budowy linii elektroenergetycznej 110 kV napowietrznej przez nieruchomości osób prywatnych położone na trasie budowy w granicach miasta B. na długości około 10,5 km na trasie B. - B.. Zgodnie z twierdzeniami pozwanego odbioru linii i jej załączenia dokonano w sierpniu 1961 roku, co potwierdza protokół odbioru linii 110 kV B.- B. z dnia 04.08.1961 r. Następnie zaś, jak twierdził pozwany,

w 1993 roku przeprowadzono remont linii. Na potwierdzenie swego stanowiska pozwany przedłożył dokumentację odnoszącą się do linii wysokiego napięcia 110 kV na trasie B. - B. (k. 135-143).

Zdaniem Sądu Okręgowego, a wbrew twierdzeniom strony pozwanej, z dokumentów złożonych do akt sprawy nie wynika, by wybudowana w 1961 roku jednotorowa linia elektroenergetyczna funkcjonująca na trasie B. - B. przebiegała przez nieruchomości poprzedników prawnych powódki, ani że ta właśnie linia została przebudowana w 1992 roku na dwutorową linię wysokiego napięcia 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C.. Z treści zezwolenia na przeprowadzenie linii elektroenergetycznej z dnia 22.12.1959 roku wynika jedynie, że budowa linii rozpocznie się w B. od ulicy (...) i będzie przebiegać przez teren miasta w kierunku B., aż do granic administracyjnych miasta. W treści zezwolenia nie wymieniono, przez jakie konkretnie działki będzie przebiegać linia (k. 136). Natomiast z treści pisma Urzędu Miejskiego w B. z dnia 24.06.1992 roku dotyczącego remontu linii napowietrznej 110 kV na odcinku od (...) 1 do (...) 4 w B. nie wynika, by remont, a tym bardziej przebudowa, miał dotyczyć linii energetycznej na trasie B.-B. (k. 137). W treści tego pisma w żaden sposób nie nawiązano do tejże linii energetycznej.

Okoliczności podnoszone przez pozwanego wynikają jedynie z zeznań świadka K. W.. Świadek ten zeznał, iż dwutorowa linia wysokiego napięcia 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C. powstała w 1993 roku wskutek przebudowy istniejącej wcześniej linii jednotorowej wybudowanej w 1961 roku (k. 129). Przyjmując za podstawę ustaleń wyłącznie zeznania świadka K. W. zasiedzenie służebności w tym zakresie nastąpiłoby, co do zasady, na rzecz Skarbu Państwa z dniem 01.01.1985 roku. Ocena prawna Sądu Rejonowego w zakresie właściwego prawa materialnego i przesłanek zasiedzenia (zła wiara posiadacza służebności i dwudziestoletni termin zasiedzenia) jest prawidłowa.

Mianowicie należy wskazać, iż do odbioru linii doszło w dniu 04.08.1961 roku, a zatem pod rządem dekretu z dnia 11.10.1946 r. - Prawo rzeczowe (Dz.U. R.P. Nr 57, poz. 319). Zgodnie z art. 184 prawa rzeczowego służebność gruntowa mogła zostać nabyta przez zasiedzenie, gdy polegała na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Analogiczne rozwiązanie przewiduje art. 292 k.c. Zarówno pod rządami prawa rzeczowego, jak i kodeksu cywilnego, przesłankami warunkującymi stwierdzenie zasiedzenia był wpływ czasu, którego długość była uzależniona od dobrej lub złej wiary posiadacza. Przepis art. 50 prawa rzeczowego przewidywał trzydziestoletni termin zasiedzenia w złej wierze i dwudziestoletni w dobrej wierze. Z dniem 01.01.1965 roku wszedł w życie kodeks cywilny, który wprowadził dziesięcioletni termin zasiedzenia w dobrej wierze i dwudziestoletni termin zasiedzenia w złej wierze. Terminy te mają odpowiednie zastosowanie do stwierdzenia zasiedzenia służebności, co wynika z art. 292 k.c.

W myśl art. XLI § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny, jeżeli zasiedzenie rozpoczęte przed wejściem w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych (czyli w przepisach prawa rzeczowego) wcześniej, niż termin zasiedzenia liczony od wejścia w życie kodeksu cywilnego - 01.01.1965 roku, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Jako zasadę w art. XLI § 1 przepisów wprowadzających ustawodawca przewidział stosowanie nowego prawa. Do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed wejściem w życie kodeksu cywilnego, od czasu jego wejścia w życie powinno się stosować, z wyjątkiem wskazanym wyżej, przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. XLI § 2 zd. 1 jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy, niż według przepisów dotychczasowych (czyli przepisów prawa rzeczowego), bieg zasiedzenia należy liczyć od daty wejścia w życie kodeksu cywilnego, czyli od dnia 01.01.1965 roku, co przy zasiedzeniu w złej wierze skutkuje upływem terminu zasiedzenia z dniem 01.01.1985 roku. Zezwolenie z dnia 22.12.1959 r. na przeprowadzenie linii elektroenergetycznej wydane na podstawie art. 35 ustawy wyłączeniowej z 1958 roku (k. 136) nie dotyczy nieruchomości poprzedników prawnych powódki, a pozwany nie przedstawił innej decyzji wyłączeniowej odnoszącej się do tej konkretnej nieruchomości, co skutkuje przyjęciem złej wiary posiadacza służebności.

W tym stanie rzeczy zasiedzenie służebności nastąpiłoby z dniem 01.01.1985 roku na rzecz Skarbu Państwa, lecz co istotne - zasiedzenie służebności nastąpiłoby jedynie w pasie eksploatacyjnym wzdłuż pierwotnej jednotorowej linii energetycznej. Tymczasem z zeznań świadka K. W. (k. 130) wynika, że zasięg oddziaływania linii jednotorowej różni się od zasięgu oddziaływania linii dwutorowej, gdyż linia dwutorowa jest szersza, wobec czego zakres korzystania z tej służebności w przypadku linii jednotorowej jest inny (węższy), niż w przypadku linii dwutorowej. Ciężar dowodu

zakresu posiadania służebności spoczywał na pozwanym, gdyż to on wywodził z tego faktu skutki prawne (art. 6 k.c.). Pozwany nie wykazał, jaki był zakres korzystania z jednotorowej linii energetycznej 110 kV B. - B., wobec czego niemożliwe jest ustalenie, w jakim zakresie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu w odniesieniu do dwutorowej linii energetycznej 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C.. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy nie mógł uwzględnić zarzutu zasiedzenia służebności w odniesieniu do tej linii energetycznej.

Reasumując, apelacja powódki zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części dotyczącej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod dwutorową linię energetyczną 110 kV (...) B. - (...) i (...) B. - C., na całym pasie tej linii w granicach ewidencyjnych nieruchomości powódki i za cały okres objęty żądaniem, to jest od czerwca 2001 roku do grudnia 2002 roku.

W celu ustalenia wysokości należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie Sąd Okręgowy przeprowadził uzupełniające postępowanie dowodowe, w ramach którego dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego M. A. zlecając mu między innymi ustalenie, co do każdej z linii przesyłowych osobno, wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części nieruchomości, której użytkowanie wskutek istnienia urządzeń przesyłowych jest wyłączone lub ograniczone. Następnie zaś Sąd Okręgowy dopuścił dowód z kolejnej opinii uzupełniającej biegłego sądowego M. A. zlecając mu wyliczenie wysokości kwoty wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości na poziomie cen nieruchomości i czynszów dzierżawnych z lat 2001 i 2002.

Biegły sądowy M. A. w opinii uzupełniającej z dnia 18.01.2013 roku wyliczył wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod dwutorową linię wysokiego napięcia 110 kV (...) C. - (...) 4 za rok 2001 na kwotę 3.203,82 złote i za rok 2002 na kwotę 4.062,36 złote. Jednocześnie w sposób przekonujący odniósł się do zarzutów podniesionych w piśmie procesowym pozwanego z dnia 17.12.2012 roku. Mianowicie biegły wyjaśnił, z jakich względów przyjął współczynnik „u” z górnej granicy przedziału - 0,083, jak też wskazał, iż współczynnik współkorzystania „k” przybiera w tym przypadku wartość na poziomie $k = 1$, co wynika z obszaru oddziaływania dwutorowych linii wysokiego napięcia przebiegających przez nieruchomość powódki (zob. opinia uzupełniająca z dnia 18.01.2013 r. - k. 313-325). Żadna ze stron nie wniosła zastrzeżeń do powyższej opinii uzupełniającej, a biegły na rozprawie apelacyjnej w dniu 14.03.2013 roku podtrzymał opinię złożoną do akt i wyczerpująco wyjaśnił wątpliwości pełnomocnika pozwanej (k. 341-342). Zdaniem Sądu Okręgowego opinia uzupełniająca została sporządzona rzetelnie i fachowo, jest zgodna z tezą dowodową i stanowi istotny środek dowodowy w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób dopatrzeć się w przedstawionych wnioskach oraz uzasadniających je wywodach błędów, nieścisłości, czy też nielogiczności, dla których należałoby odmówić im waloru wiarygodności. Dlatego też Sąd Okręgowy wyliczając wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie należne powódce posiłkował się opinią uzupełniająca biegłego sądowego M. A. z dnia 18.01.2013 roku.

Powódka po rozszerzeniu powództwa domagała się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za łączny okres od czerwca 2001 roku do grudnia 2002 roku. Zgodnie z opinią uzupełniająca z dnia 18.01.2013 roku wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej pod dwutorową linię wysokiego napięcia 110 kV (...) C. - (...) 4 za rok 2001 wynosi 3.203,82 złote, zatem za okres od czerwca 2001 roku do grudnia 2001 roku wynosi 1.868,89 złotych (3.203,82 zł : 12 m-cy x 7 m-cy) i taką kwotę należało zasądzić na rzecz powódki. Ustawowe odsetki od tej kwoty Sąd Okręgowy zasądził na zasadzie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. od dnia 26.07.2011 roku, to jest od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu (k. 38). Natomiast zgodnie z opinią wynagrodzenie za bezumowne korzystanie za rok 2002 wynosi 4.062,36 złotych. Wobec tego na rzecz powódki należało zasądzić taką kwotę z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia 08.03.2012 roku, czyli od dnia następnego po rozszerzeniu powództwa na rozprawie w obecności pełnomocnika strony przeciwnej (k. 207).

Zmiana rozstrzygnięcia co do meritum skutkowałą koniecznością zmiany rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu za pierwszą instancję. Ostatecznie powództwo zostało uwzględnione w 20% i zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 100 zd. 1 k.p.c. w takim stosunku pozwany powinien pokryć koszty procesu za pierwszą instancję.

Na koszty procesu wyłożone przez powódkę w postępowaniu pierwszoinstancyjnym składa się: opłata od pozwu w kwocie 975 złotych, opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych, opłata sądowa od rozszerzonego powództwa w kwocie 475 złotych, zaliczka w kwocie 800 złotych wykorzystana na poczet kosztów opinii biegłego i wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej 2.400 złotych ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Natomiast na koszty procesu w pierwszej instancji wyłożone przez pozwanego składa się kwota 34 złotych poniesiona tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictwa i substytucji oraz wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej 2.400 złotych ustalone na podstawie § 6 pkt 5 ww. rozporządzenia. Łączne koszty procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wyniosły zatem 7.101 złotych, z czego pozwany powinien pokryć 20%, czyli 1.420,20 złotych. W konsekwencji tytułem części kosztów procesu za pierwszą instancję powódka powinna zwrócić pozwanemu kwotę 1.013,80 złotych. Dlatego też należało zmienić punkt II zaskarżonego wyroku i zasądzoną tam kwotę obniżyć do wysokości 1.013,80 złotych.

Na brakujące wydatki w sprawie w pierwszej instancji składa się kwota 179,70 złotych pokryta tymczasowo ze Skarbu Państwa. Z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa wydatki te należało rozdzielić między stronami stosunkowo do stopnia przegranej, zgodnie z art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy zmienił punkt III zaskarżonego wyroku w ten sposób, że kwotę wydatków należnych Skarbowi Państwa od powódki obniżył do wysokości 143,76 złotych i nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od pozwanego kwotę 35,94 złotych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i orzekł, jak w sentencji, oddalając na mocy art. 385 k.p.c. apelację w pozostałym zakresie.

Koszty procesu w postępowaniu odwoławczym rozliczono stosunkowo na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Apelacja została uwzględniona w 31% i w takim stosunku pozwany powinien pokryć koszty procesu w postępowaniu odwoławczym wyłożone przez obie strony. Łączne koszty procesu w drugiej instancji poniesione przez obie strony wyniosły 3.350 złotych. Na koszty te składają się koszty wyłożone przez powódkę w łącznej kwocie 2.150 złotych, w tym opłata od apelacji w wysokości 950 złotych i wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej 1.200 złotych ustalone w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 ww. rozporządzenia oraz koszty poniesione przez pozwanego, to jest wynagrodzenie reprezentującego go pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej 1.200 złotych ustalone w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 ww. rozporządzenia. Skoro pozwany powinien pokryć koszty procesu w kwocie 1.038,50 złotych (31% x 3.350 zł), zaś wyłożył kwotę 1.200 złotych, to należało zasądzić od powódki na rzecz pozwanego kwotę 161,50 złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

O brakujących wydatkach w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięto na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. Nieuiszczone koszty sądowe w postępowaniu odwoławczym wyniosły łącznie 1.056,74 złotych, która to kwota została wypłacona biegłemu tytułem wynagrodzenia za sporządzenie dwóch opinii uzupełniających i pokryta tymczasowo ze Skarbu Państwa. Skoro apelacja została uwzględniona w 31 %, to tytułem brakujących wydatków nakazano pobrać na rzecz Skarbu Państwa od powódki kwotę 729,15 złotych, zaś od pozwanego kwotę 327,59 złotych.